

COUNTY ASSEMBLY OF MOMBASA

OFFICIAL REPORT

Tuesday, 9th October, 2018

The House met at 2:48p.m.

(The Speaker (Hon. Aharub Ebrahim Khatri) in the Chair)

PRAYERS

The Speaker (Hon. Khatri): Hon. Members you may be seated. Yes Clerk.

STATEMENTS

Yes Hon. Fadhili Mwalimu Makarani.

The Deputy Speaker (Hon. Mwalimu): Ahsante sana Mheshimiwa Spika. Mheshimiwa Spika nimesimama kutoa taarifa ya kibinafsi na ni kuhusiana na mataa; kwangu nyumbani ama maeneo ambayo natokea naona kuna shida ya mataa na vile vile naona kuna utepetevu wa kazi kupitia idara hiyo ambayo inasimamia upande huo wa mataa kwa sababu ni hatari kwa usalama kwa wananchi wangu, kwa jirani zangu na hata kwa mimi mwenyewe. Mheshimiwa Spika nimesimama ili kuomba Nyumba hii ichukue fursa na kuhakikisha usalama wangu umeweza kuangaliwa.

The Speaker (Hon. Khatri): Thank you Hon. Fadhili. Hon. Chairlady for transport and infrastructure Prischilla Mumba do you have the answer for Hon. Fadhili?

Hon. (Mrs.) Mumba: Ahsante Mheshimiwa Spika kwa kunipa fursa hii kwa saa na wakati huu tena; nafurahi sana kwa swali lililoulizwa kwa sababu limeulizwa kwa saa na wakati. Mheshimiwa Spika kama nilivyosema kuwa nimeingia kwenye kiti nifanye kazi inayotakikana; jana nilikuwa na Waziri alikuwa na watu wa mataa katika ofisi yake, ilikuwa kama bahati nasibu na akawa ameniambia kuwa kazi hiyo imeanzwa na leo wameanza na Tudor maanake wameweka ratiba ya Wodi zote 30; ya kila mtu siku yake moja moja ambapo wanajua hata hao Waheshimiwa hilo si jambo ambalo halijafanyika ilienda raundi ya kwanza, ikaenda raundi ya pili sasa hivi hii ni raundi ya tatu imeanza.

Kwa hivyo hata hivi tunavyozungumza wako katika Wodi ya kwanza ambapo wameanza leo kwenye Wodi ya Tudor ambapo hata mimi mwenyewe nikiwa Mwenyekiti sikutaka kupendelea kwangu nimetaka kwanza Waheshimiwa wenzangu wawekewe hizo taa ili kwanza kuonekane kazi inafanyika. Hivyo basi Mheshimiwa kwa heshima ya kiti chako ninaomba ikiwa yeye anatishwa atishwe yeye na yale anayofanya pengine alifanya mambo huko ndio hata kwake hawezi kuingia lakini asilete katika Nyumba hii tukufu kuwa eti yeye ndiye anatakikana alindwe awekewe mataa. Mheshimiwa Spika mimi najua ni mtu mkubwa sana ambaye akifika anatakikana awe amelindwa kila mahali lakini kwa kushangaa mpaka niweke taa ndio aweze kufika nyumbani kwake! Kwa hivyo angojee ratiba imepangwa na itafika mpaka kwake mpaka hapo mlangoni atiliwe taa akiingia ndani ya nyumba yake taa ya mumulika twaa! Ahsante Mheshimiwa Spika.

The Speaker (Hon. Khatri): Thank you. Hon. Prischilla hiyo ratiba ambayo umesema mlikuwa mkipanga na Waziri jana uko nayo kwa hivyo Waheshimiwa wanaweza jua baada ya Tudor wataenda wapi kupitia...natumai kwako ndio itakuwa mwisho Shimanzi, sio? Vile umesema?

Hon. (Mrs.) Mumba: Ahsante Mheshimiwa Spika...

(Interruption)

The Speaker (Hon. Khatri): Kwa hivyo labda utueleze kwa urefu...

(Interruption)

Hon. (Mrs.) Mumba: Unajua...

(Interruption)

The Speaker (Hon. Khatri): Katika Wodi 30 mtachukua muda gani kumaliza?

Hon. (Mrs.) Mumba: Nafikiri Wodi ni 30 na siku katika kalenda ni 30 lakini kama unavyojua kuna siku mbili ambazo si za kazi Jumamosi na Jumapili. Kwa hivyo katika siku 30 lazima tutaondoa zile siku mbili katika kila wiki ili tuweze kuwa tutaongeza kwenye mwezi mwengine tukiwa tunaendelea na ile kazi. Hii kalenda ninayoisema wanaifuatilia kulingana na ile ya nyuma ilifanya kazi kila Mheshimiwa anajua siku yake aliyotembelewa...

(Interruption)

The Speaker (Hon. Khatri): Hon. Priscilla sijui kama umenielewa swali langu; nataka ufahamisha hii Nyumba kwamba leo kwa mfano Kiongozi wa Walio Wengi anajua siku yake ni gani, hao watu wa kwenda kurekebisha hizo taa watakuwa kwake kwa hivyo ajue kujipanga pia.

Hon. (Mrs.) Mumba: Hiyo nimekuambia Mheshimiwa Spika kwa taadhima imeanza leo na ikiwa ni hiyo ratiba wakiwa wataitoa yote kwa jumla itakuwa inatolewa leo ili ndio niende niifuate kila Mheshimiwa aambiwe siku yake ni gani. Kwa sababu imeanza leo na leo ndio wako Tudor kwa Mheshimiwa Samba.

Kwa hivyo kuanzia kesho tutajua wamepanga ni wapi na wapi na kila Mheshimiwa atapata ratiba yake ya kujua ni lini atatembelewa.

The Speaker (Hon. Khatri): Kwa hivyo kwa ufupi wewe yaani hujui hiyo ratiba vile imepangwa ni vile ulikuwa umeenda tu kwa ofisi ya Waziri ukaona tu hayo mambo na kama ungekuwa hujaenda ungekuwa hata hujui kuna kitu gani kinaendelea?!

Hon. (Mrs.) Mumba: Kwa sababu kilicho nipeleka Mheshimiwa Spika nafikiri unakumbuka vizuri sana juzi hapa kulikuwako kuna jambo la dharura ambalo lilikuwa niende kwa Mheshimiwa Bwire tukaangalie ile shida iliyoletwa katika *order paper* kwa hivyo ilibidi niende nikamuone Waziri ndio nipate kusaidiwa na usaidizi tuweze kwenda katika *site* tuangalie hali halisi ilivyo. Kwa hivyo nikienda pale nilikuwa nimeenda na jambo la dharura lilikuwa ni la dharura la Mheshimiwa Bwire ndiposa nilipofika nikakuta watu wa mataa wote wako hapo katika ofisi. Kwa hivyo hata mimi sikuwaita pale niliwakuta tu wakiwa katika huo mkutano. Kwa hivyo hata mimi nilipotoka nikaambiwa tutakudokezea tukueleze kila ratiba vile tutakavyopanga hivyo nikakatiza yale mazungumzo yao. Kwanza nikasikizwa katika ile dharura niliyokuwa nayo ndio nikarudi nikawaacha wanaendelea na mkutano. Kwa hivyo hata hivi saa hii nikitoka hapa Waziri aliniambia niende kule ofisini kufikia leo jioni ndio waweze kunipatia ratiba ya kila kitu vile watakavyo kuwa wamepanga. Kwa hivyo nilifanya tu kuibia kwa sababu mimi mwenyewe ndio nilikuwa nina dharura ya Waheshimiwa wenzangu.

The Speaker (Hon. Khatri): Kwa hivyo Mheshimiwa Priscilla naomba ukipata hiyo ratiba uweze kuwagawanyia Waheshimiwa wenzako ili wajue kuwa lini watu watakuwa katika maeneo yao kwa sababu wao ndio ni watu wamechaguliwa. Mwaweza pata *executive* wanajifanyia mambo kivyao au Waheshimiwa labda kuna mahali ama maeneo yanayohitaji sana hizo taa lakini hazipelekwi.

(Applause)

Unaweza sikia mtu leo ameenda eneo la Fadhili kumbe ameenda huko kwa sababu kuna mtu ako *executive* ameenda kutiliwa taa nyumbani kwake nje, kwa hivyo tafadhali, ahsante. Naam, Hon. Fadhili?

The Deputy Speaker (Hon. Mwalimu): Ahsante Mheshimiwa Spika. Mheshimiwa Spika mimi naheshimu uamuzi wako lakini vile vile sikuridhika na maneno mengi aliyozungumza Mwenyekiti wangu, kwa sababu ni kama ulivyosema hakuwa na ufahamu zaidi wa baada ya Tudor tunaenda wapi ikiwa ratiba imepangwa inajulikana kuwa tukitoka Tudor tunaenda Port Ritz lakini pia inaonyesha wazi kuwa Mwenyekiti wangu amefanya upendeleo kuweka kuanza Tudor kwa sababu yeye Mwenyewe anatoka Mvita. Angekuwa hataki kuwa ianze Shimanzi angeonyesha kuwa ni mpenda kazi akaileta ianze Port Ritz, ndio maana nasema Mheshimiwa Spika Mwenyekiti amelalia kazi yake hakufanya usawa katika uamuzi wake kupanga hiyo ratiba. Ahsante.

(Applause)

The Speaker (Hon. Khatri): Ahsante nafikiri Mheshimiwa Priscilla amesema vizuri sana kuwa yeye alikuwa hajui akifika pale akaona tu hiyo ratiba.

Kwa hivyo Mheshimiwa Priscilla utafuatilia ili tujue ile ratiba kisha tutajua hiyo Shimanzi kama itakuwa ni mwisho ama itakuwa baada ya Tudor ni Shimanzi.

Hon. (Ms.) Mumba: Ahsante Mheshimiwa Spika nafikiri nimeingia hili Jumba tukufu kwa heshima na taaluma niliyopewa na watu wangu Shimanzi, Ganjoni na Mheshimiwa...

(Interruption)

The Speaker (Hon. Khatri): Yes Thoya. Hon. Thoya you have a point of Order? Oh it's Hatimy! Yes Hon. Hatimy?

Hon. Mohamed Hatimy: Ukiangalia Kanuni za Bunge nambari 40 Mheshimiwa Fadhili amekuja na *personal statement* na hio *personal statement* haitakikani mtu kuzungumza zaidi ya dakika tatu naona Mwenyekiti amezungumza dakika tano sasa sijui utaamua namna gani hapo Mheshimiwa Spika angalia 43 utaona haya maneno ninayo yazungumza.

The Speaker (Hon. Khatri): Nafikiri Mwenyekiti amemaliza mazungumzo yake hivyo tunaweza endelea sasa. Yes Hon. Thoya.

Hon. Thoya: Bwana Spika nafikiri kulingana na hoja hiyo ya mataa itakuwa ni vyema kwa wale wenzetu ambao wanakuja kurekebisha hizo taa waweze kuzijulisha ofisi za wawakilishi Wodi ili tuwe na habari kwani sasa hivi kumeanza kuwa na tetesi kwamba mtu anakuja taa ni za Kaunti lakini unakuta wale ambao wako katika ile gari ama katika msururu wanatoka katika ofisi ya Mbunge na nafikiri sisi hatuna kitu chengine. Sisi hatuna pesa tunategemea mifuko yetu na ikiwa hayo mataa yamekuja ndio yanaweza jenga wawakilishi wa Wodi afadhali kuna kazi inafanyika lakini kama zinakuja hapo alafu wewe uko hapo meneja wa Wodi wako haambiwi; *administrators* ndio hao ambao kila siku tunawazungumzia hapa wengine wako mguu huku wengine wako kule wana mambo yao tofauti. Kwa hivyo vile alivyokuwa ananiambia anaenda kwa Waziri ni vizuri sana sisi kama wawakilishi wa Wodi tujue na pia tuonekane kwamba kuna kazi tunafanya ama sivyo tutakuwa tunatumia pesa zetu ilhali sasa zimekuja na wengine pia wanakuja unaambiwa umeletewa *bulb* halafu *ignite* hakuna. Sasa mimi nashindwa watumwa na gari wamekuja na hizo taa kumi peke yake vile vifaa vyengine hakuna ni MCA atoe pesa akanunue; haya ni baadhi ya maswali ambayo lazima yawe wazi ikiwa wanakuja Mikindani wako na hizo *bulb* peke yake ni vizuri wakae huko mpaka wahakikishe kila kitu wako nacho wasije na vitu halafu vyengine waseme kuwa MCA sasa utabidi uende ukanunue.

The Speaker (Hon. Khatri): Ahsante sana Mheshimiwa Thoya. Hon. Priscilla nafikiri umesikia hayo malalamiko ya Waheshimiwa na najua hayo majukumu hayako kwako kwa hivyo ukienda umueleze huyo Waziri wako kuwa Waheshimiwa hivi ndivyo wanavyotaka. Naam Mheshimiwa Hatimy.

Hon. Mohamed Hatimy: Nafikiri Mheshimiwa nakupongeza kwa uamuzi wako ulio utoa. Mheshimiwa kama unavyojua kuwa, *'We are not answerable to executive but the executives are answerable to this House'*...

(Applause)

Tuliweza kufanya kwenye wakati wa zamani kuwa ratiba inafanywa kila mtu atajua kuwa hawa watu watakuja lini eneo langu na yule Mheshimiwa awe yuko pale akiwaonyesha ionekane kuwa yeye ndiye amefanya na pia kuwa kama unavyojua kwa mfano kama Mheshimiwa Thoya amezungumza ni kweli utaona kuwa taa zimetoka lakini zaenda kuwatilia Wabunge lakini haki ni yetu sisi Mheshimiwa. Kwenye bajeti tuliopitisha tulisema kuwa taa zote zitategenezwa na zitatiwa mpya ambapo hakuna, kwa hivyo Mheshimiwa Spika naomba Mwenyekiti wa hiyo Kamati ahakikishe kuwa amekwenda amekaa na hicho kitengo amekuja na ratiba. Hii itasaidia kila mtu ajue taa zitakwenda kutiwa lini aweke watu wao na mambo yaendeleo vile inavyotakikana. Ahsante Mheshimiwa Spika.

The Speaker (Hon. Khatri): Ahsante. Mheshimiwa Priscilla nafikiri umesikia vile Hon. Hatimy amesema *in fact* si wewe wa kwenda kule ni wao kuwaita hapa eti wewe unaenda kuomba! Si wewe unaenda kuomba! Ni wewe uwaite hapa waje wakueleze vile wamefikia kwa hivyo natumai kufikia alhamisi Mheshimiwa Priscilla naomba uje utupatie jawabu, Alhamisi saa nane na nusu utupatie jawabu la hiyo taarifa ya Mheshimiwa Fadhili na tujue kila sehemu wataenda lini na wahakikishe wamekaa huko wamerekebisha hizo taa zote maanake kuna pesa zimewekwa kwa bajeti kusudi ya hizo taa. Kwa hivyo isiwe ni mchezo. Yes Hon. Fahad?

Hon. Fahad Kassim: Ahsante sana Mheshimiwa Spika kwa nafasi hii na umerekebisha mahali nilikuwa nataka urekebisha lakini sio eti nakukosoa. Mheshimiwa Spika executive kama alivyosema Chairman Babadi wako chini yetu na tunaamini *our able Chairman wa Transport* yuko hapa tungependa aweze kumuita waziri na...

(Interruption)

The Speaker (Hon. Khatri): Yes Hon. Thoya.

(Interruption)

Hon. Fahad Kassim: Is it point of information or Order?

(Interruption)

The Speaker (Hon. Khatri): I say Fahad you are doing my job!

(Laughter)

Yes Hon. Thoya?

Hon. Thoya: *(Technical hitch)* ...Haiwaki lakini hata hivyo hakuna katika Jumba hii kuna mtu anaitwa Babadi naomba kidogo afafanue kama yuko ama amtaje na jina lake.

(Laughter)

The Speaker (Hon. Khatri): Hon. Fahad? Hakuna mtu anaitwa Babadi hapa sijui ni...

(Interruption)

Hon. Fahad Kassim: Samahani, Mheshimiwa Hatimy. Bwana Spika tumekuwa na changamoto kwenye Kamati ya Uchukuzi kwa muda mrefu sana na nina imani kubwa Mwenyekiti ambaye yuko sasa mama Shilla ataweza kututatulua kwa sababu tuko na changamoto za mataa kutoka niingie Bunge hili nafikiri hiyo ni heshima nampatia...

(Interruption)

The Speaker (Hon. Khatri): Yes Hon. Prischilla?

Hon. (Mrs.) Mumba: Mheshimiwa Spika kwa heshima na taadhima nilimwambia Mheshimiwa mwenzangu nikiwa ndani ya hii Nyumba mimi ni Mheshimiwa, Mama nikiwa niko kwangu nyumbani napika nafanya kila kitu...

(Laughter)

Na hio kitu amekua akiregelea tena na tena na tena sasa sijui Mheshimiwa Spika wanilinda vipi na hili Jumba maana hapa hakuna Mama, hapa ni Waheshimiwa kwa jumla...

(Applause)

Mama yuko nyumbani...

(Interruption)

The Speaker (Hon. Khatri): Thank you Honourable. Yes Hon. Bwire, do you have anything? I saw you standing.

Hon. Bwire: Thank you Mr. Speaker. I have just realised that you have already made a ruling on the matter and that it should come to an end, we are already repeating something that you have made a ruling upon. Thank you.

The Speaker (Hon. Khatri): Thank you. Yes Hon. Fahad, Hon. Prischilla doesn't like you to call her *Mama*, so please...

(Interruption)

Hon. Fahad Kassim: Samahani Mheshimiwa Spika na samahani Mheshimiwa Prischilla unajua kimila na kitamaduni yetu ya Uswahilini huwa ni heshima kumuita Mama lakini Mheshimiwa Prischilla samahani. Kwa hivyo Mheshimiwa Spika ya kumalizia ningependa kumueleza Mwenyekiti wa Usafiri aweze kumuita Waziri na *Chief Officers* ili tuweze kujua ratiba walizopanga kuhusu mataa na hata mabarabara kwa sababu hicho kitengo ni muhimu sana kwetu sisi tuliochaguliwa na wananchi kuweza kujisaidia, kujitetea na kuleta maendeleo kwenye Wodi zetu. Kwa hayo machache ahsante sana.

The Speaker (Hon. Khatri): Ahsante sana Mheshimiwa Fahad.

Hon. Member's kuwapatia taarifa ili mpate kujua mkisoma ama hata mukiangalia kwenye PFM Act 166 inasema waziwazi kuwa *quarterly* lazima mjue pia wale *Chief Officers* wawapatie ripoti ili hii Nyumba ielezewe ni shughuli gani zinazoendelea, angalau muwe muko na hizo ripoti mfuatilie ndio iwe rahisi kwenu kuelewa. Unaona Mheshimiwa Prischilla ungekuwa uko na ripoti ya *quarterly* ya huyo Waziri wako wa Uchukuzi ungekuwa leo unajua hii mipangilio sahihi mwezi huu watu wataenda kwa mataa. Kwa hio tafadhali usome hizo sheria kidogo ndio pia tujijue Waheshimiwa ambao tunaweza kuwaita Mawaziri ama *Chief Officers* tujue *what is the way forward*. Ahsanteni. Yes Clerk?

ADJOURNMENT

Hon. Members this House stands adjourned until Thursday, 11th October, 2018 at 2:30p.m.

The House rose at 3:33p.m.